

crkva u svijetu

PRINOSI

CRTICA O ŽIVOTU I RADU DRA IVANA OSTOJICA

(U povodu 80. obljetnice života i 50. obljetnice znanstvenog rada)

Drago Šimundža

Dr Ivan Ostojić spontano se, bez ikakvih reklama i osobnih pretenzija, svrstao svojim djelima u poznati slijed splitskih povjesničara-svećenika nacionalnog značaja, koji ide od don Frane Bulića i Luke Jelića do Mihe Barade i Lovre Katića. Njegovi radovi, rasuti po stručnim revijama i znanstvenim smotrama, dotično u samostalnim izdanjima, knjigama i monografijama, tiho su ali uvjerljivo svjedočanstvo neumorna i uspješna pedesetogodišnjeg znanstvenog rada. Posebno valja spomenuti poznate studije o našim benediktincima. Gotovo svi putovi na tom području naše povijesti vode k njemu, dotično njegovim djelima. No nisam se prevario kad sam kazao da ti putovi vode i k njemu, jer se na nj i osobno obraćaju povijesni pregaoci. A tko jednom dođe, taj se rado vraća. Srdačna susretljivost i uslužnost učenog profesora neprestano ga privlače.

Dr Ivan Ostojić rodio se 6. studenoga 1893. godine u Poveljima na otoku Braču. Osnovnu je školu (1900—1904) završio u Vrbanju na Hvaru, a gimnaziju (1904—1912) u Splitu. Nakon položenog ispita zrelosti (1912) upisuje teološki studij u Centralnoj teologiji u Zadru (1912—1916). Poslije završenih studija 1916. godine zaređen je za svećenika hvarske biskupije. Kao mladi svećenik najprije se posvećuje pastoralnom radu vršeći župničku službu u mjestima svojega rodnog Brača (1916—1928). Već tada se počinje baviti znanstvenim povijesnim istraživanjima ispitujući ostatke starokršćanske bazilike i benediktinskoga samostana u svojim rodnim Poveljima i proučavajući Povaljsku listinu i Povaljski prag.

1928. godine, na želju splitskog biskupa Bonefačića, vrhovnog direktora splitske teologije, Ostojić polazi na nove studije u Rim (1928—1929). S titulom doktora, mladi se teolog vraća u Split i već 1929. godine predaje na Centralnoj visokoj teološkoj školi. Uz dvije pauze, kad splitska teologija nije radila, profesor Ostojić predaje u Splitu od 1929. do 1969.

Godine 1970. Teološki fakultet u Zagrebu odlikuje dra Ostojića počasnim doktoratom zato što je »stekao odlične zasluge u proučavanju crkvene povijesti, a naročito istraživanju prisutnosti sv. Benedikta u Hrvatskoj«. Danas dr Ostojić živi u Splitu u svećeničkoj kući.

Najkraća biografija dra Ivana Ostojića mogla bi se izraziti s tri riječi, koje bi jednako bile glavni sadržaj i debele monografije: svećenik, profesor, znanstveni radnik. On se posvetio tihom ali plemenitom poslu: službi Riječi, poučavanju mladih i potvrđivanju kulturne baštine svojega naroda. Točan i pedantan, sve što je radio radio je predano i neumorno. I danas je takav! U 81-oj godini svaki je njegov dan ispunjen istim redom i rasporedom. Još uvijek su stare knjige, nepoznata vrela, davni zapisi i podaci, poderane listine i drevno kamenje, izlizani natpisi i teško čitani kodeksi — njegove poslastice.

Koliko kao znanstveni radnik, dr Ostojić je isto toliko drag kao čovjek, kao svećenik i profesor. Profesorska točnost, svećenička korektnost, znanstvena erudicija i prirodna aristokratska plemenitost slijevaju se u njegovu radu i ponašanju u skladno životno jedinstvo. Njegovim studentima, na primjer, nije bilo teško shvatiti da su ljudi po Königsberškom profesoru navijali svoje satove, jer su i oni po svome mogli navijati svoje.

Otmjen i dostojanstven, a opet tako blizak i diskretan, blag prema drugima, a stroge regule u svojem životu, dr Ostojić nekom prirodnom lakoćom, s osmjehom i vedrim humorom spaja istodobno povjerenje i dostojanstvo. Velika mu je prednost i pomalo mana što se nikada nikome nije htio zamjeriti.

U ovoj se crtici ne mislim upuštati u analizu i valorizaciju Ostojićevih radova. Slijedeći prilog govori o tome. Napomenimo samo da je on vrlo rano osjetio kulturno-povijesnu ulogu i značaj naših starih samostana i crkava, stoga će najveći dio svojega rada posvetiti njima. Benediktinci u Hrvatskoj, njihova povijest i uloga u našoj nacionalnoj povijesti i kulturi — životni je poziv i uspjele djelo dra Ostojića. Tri debela sveska — jedan sintetički zaobljen i dva faktografski razrađena — iscrpili su i sabrali gotovo sve što se o tim za našu povijest i kulturu zaslužnim redovnicima moglo sabrati.

O nizu drugih istraživanja povijesno-arheološke i historijsko-umjetničke naravi — koju ćemo navesti — moglo bi se nadugo pisati. Mi ćemo ovdje spomenuti samo jedan rad, važan za našu stariju nacionalnu historiografiju, raspravu *Kad je osnovan samostan Sv. Petra u Selu* (v. poslije Radovi..., br. 8), u kojoj je dr Ostojić iznio uvjerljive dokaze o vremenu osnutka toga samostana (oko 1069) i ličnosti hrvatskog kralja Slavca.

Smotre i zbornici u kojima se nalaze radovi dra Ostojića

Acta Pontificiae Academiae Mariana Internationalis, Roma
Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, Dubrovnik
Annales de l'Institut Français de Zagreb, Zagreb
Bilten Historijskog arhiva komune hvarske, Hvar

Bogoslovska smotra, glasilo Bogoslovskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb
Brački zbornik, Split
Crkva u svijetu, časopis za vjersku kulturu, Split
Historijski zbornik, Zagreb
Jadran, dnevnik, Split
Jugoslavenski historijski časopis, Ljubljana-Zagreb-Beograd
Kačić, zbornik franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, Split
Krčki zbornik, Krk
Narodna starina, časopis za historiju i etnologiju, Zagreb
Novo doba, dnevnik, Split
Poljički zbornik, Split
Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, Split
Rivista di Archeologia cristiana, Roma
Slovo Staroslavenskog instituta u Zagrebu, Zagreb
Starohrvatska prosvjeta, Zagreb
Vjesnik biskupije splitske i makarske, Split
Vjesnik Historijskog arhiva Rijeka i Pazin, Rijeka
Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, Split
Zadarska revija, Zadar
Život s Crkvom, liturgijski časopis, Hvar

Samostalna djela — knjige

1. Benediktinska opatija u Poveljima na otoku Braču, Split, 1934, str. 112
2. Katalog benediktinskih samostana na dalmatinskom primorju, Split, 1941, str. 154
3. Benediktinci u Hrvatskoj, I. svezak, Split, 1963. str. 474
4. Benediktinci u Hrvatskoj, II. svezak, Split, 1964, str. 655
5. Benediktinci u Hrvatskoj, III. svezak, Split, 1965, str. 663
6. Povelja, historijski prikaz, Split, 1968. str. 120
7. Nadbiskupsko sjemenište u Splitu (1700-1970), Split, 1971, str. 159

Djelo u tisku

Metropolitanski kaptol u Splitu

Djelo u pripremi

Korespondencija Bulić-Delehaye

Radovi objavljeni u smotrama i zbornicima

1. Povaljski natpis, Jadran, VII, br. 22, str. 3—4, Split, 1925.
2. Povaljska opatija, Narodna starina, knj. IX, str. 149—184, Zagreb, 1930.
3. Još o čitanju Povaljskog natpisa, Jugoslavenski historijski časopis, IV, sv. 1—2, str. 75—76, Ljubljana—Zagreb—Beograd, 1938.
4. Opatija u Poveljima na Braču bila je benediktinska, Bogoslovska smotra, XXVI, br. 3, str. 321—326. Zagreb, 1938.

5. Benediktinski samostan u Poveljima na Braču, *Život s Crkvom*, V, br. 4—5, str. 201—204.
6. Benediktinci na Braču, *Novo doba*, XXII, od 25. II. str. 7, Split, 1939.
7. Benediktinska opatija u Poveljima, *Brački zbornik*, I, str. 18—22, Split, 1940.
8. Kad je osnovan samostan sv. Petra u Selu, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III., sv. 7., str. 143—158, Zagreb, 1960.
9. Benediktinci glagoljaši, *Slovo Staroslavenskog instituta u Zagrebu*, br. 9—10, str. 14—42, Zagreb, 1960.
10. Starokršćanska bazilika s krstionicom i rimski spomenici u Poveljima na Braču, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 12, str. 5—24, Split, 1960.
11. Nastavak istraživanja starokršćanske bazilike i krstionice u Poveljima, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 13, str. 5—44, Split, 1961.
12. Turska najezda i benediktinski spomenici u našim stranama, *prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 13, str. 133—146, Split, 1961.
13. Postanak samostana Sv. Benedikta u Splitu, *Anali historijskog instituta JAZU u Dubrovniku*, VIII—IX (1960—1961), str. 49—64, Dubrovnik, 1962.
14. O Mihajlovu natpisu u Stonu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 14, str. 34—39, Split, 1962.
15. Kamaldoljani u Hrvatskoj, *Bogoslovska smotra*, XXXIII, br. 2, str. 126—137, Zagreb, 1963.
16. *Dedit ei cruiali rex*, *Bogoslovska smotra*, XXXIII, br. 2, str. 122—125, Zagreb, 1963.
17. Sveta Marija u Hvaru, *Bilten Historijskog arhiva komune hvarske*, br. 5—6, str. 88—91, Hvar, 1963.
18. *Basilica paleocristiana con battistero a Povelja*, *Rivista di archeologia cristiana*, XXXIX, Nri 1—2, str. 139—149, Roma, 1963.
19. Koliko je benediktinskih opatija bilo u Solinu za hrvatske dinastije, *Bogoslovska smotra*, XXXIV, br. 2, str. 301—312, Zagreb, 1964.
20. Benediktinke u Trogiru, *Službeni vjesnik biskupije splitske i makarske*, XI, br. 7—8, str. 10—20, Split, 1964.
21. Don Frane Bulić i naši benediktinci, *Bogoslovska smotra*, XXXV, br. 1, str. 122—128, Zagreb, 1965.
22. *Dei servi u Kartularu Sv. Petra u Selu*, *Historijski zbornik*, XVII (1964), str. 431—436, Zagreb, 1965.
23. Radovi na apsidi i na pročelju starokršćanske bazilike u Poveljima, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 16, str. 153—164, Split, 1966.
24. Dodiri između benediktinske i franjevačke ustanove u Hrvatskoj, *Crkva u svijetu*, br. 1, 39—49, Split, 1966.
25. Natpis na Skoronjinu reljefu u Stonu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 16, str. 193—198, Split, 1966.

26. Hrvatski benediktinci i pokrštenje Poljaka, Bogoslovska smotra, XXXVI, br. 3—4, 650—652, Zagreb, 1966.
27. Susreti između benediktinskog i dominikanskog reda u Hrvatskoj, Bogoslovska smotra, XXXVI, br. 3—4, str. 703—711, Zagreb, 1966.
28. Izvori i literatura za povijest samostana Sv. Marije u Zadru, Zadar-ska revija, br. 2—3, str. 211—221, Zadar, 1967.
29. Religiozni elementi u diplomatskim izvorima stare Hrvatske, Crkva u svijetu, II, br. 3, str. 49—70 i br. 4, str. 48—64, Split, 1967.
30. Papinski poslanici u staroj Hrvatskoj, Bogoslovska smotra, XXXVII, br. 3—4, str. 445—468, Zagreb, 1967.
31. Još o sadržaju i pismu Povaljskog kartulara, Slovo Staroslavenskog instituta u Zagrebu, XVII, str. 125—135, Zagreb, 1967.
32. Benediktinci u Poljicima, Poljički zbornik, I, str. 153—163, Split, 1968.
33. Svjetovni kler u staroj Hrvatskoj, Bogoslovska smotra, XXXVIII, br. 3—4, str. 410—427, Zagreb, 1968.
34. Don Frane Bulić i Lexikon für Theologie und Kirche, Crkva u svijetu, IV, br. 1, str. 90—93, Split, 1969.
35. Centralno bogoslovsko sjemenište za Dalmaciju, Crkva u svijetu, IV, br. 5—6, str. 387—403, Split, 1969.
36. Benediktinska kulturna baština na otoku Krku, Krčki zbornik, I, str. 235—254, Krk, 1970.
37. Montecassino i benediktinci u Hrvatskoj, Historijski zbornik, XXI—XXII, (1968—1969), str. 389—402, Zagreb, 1971.
38. Abbas i njegove izvedenice u Hrvatskoj, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LXV—LXVII (1963—1965), str. 251—266, Split, 1971.
39. Gotički natpis iz XIV stoljeća u Nerežišćima na Braču, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LXV—LXVII (1963—1965), str. 315—322, Split, 1971.
40. Kult Majke Božje kod naših benediktinaca, Kačić, IV, str. 3—13, Split, 1971.
41. Petrus ego Zerni qui et Gumay filius, Historijski zbornik, XXIII—XXIV, (1970—1971), str. 451—456, Zagreb, 1972.
42. Prvi priručnik kanonskog prava na hrvatskom jeziku, Crkva u svijetu, VIII, br. 2, str. 187—188, Split, 1973.
43. Arhivi nekadašnjih benediktinskih samostana i sadanjih samostana benediktinki u Riječkoj metropoliji, Predavanja prvog sastanka crkvenih arhivista u Rijeci 2. lipnja 1971. god., Vjesnik Historijskog arhiva Rijeka i Pazin, sv. XVII, str. 413, Rijeka, 1972.
44. Ecclesiae Beatae Mariae Virginis in solo Croatiae hodiernae usque ad exitum saeculi XI, Acta Congressus Mariologici-Mariani Internationalis in Croatia anno 1971 celebrati, vol. V, str. 29—41, Roma, 1972.
45. Rencontres des Francs et des Français avec la Règle de saint Benoît en Croatie, Annales de l'Institut Français de Zagreb, 2e Série, N° 22—23, str. 21—43 (1970—1971), Saint-Amand (Cher), 1973.

Radovi u tisku

1. Relations entre la Venise Médiévale et les monastères bénédictins en Croatie
2. Odakle benediktinskom samostanu na Prevlaci u Boki Kotorskoj naziv »de Tombe«?

Radovi u pripremi

1. Luka Jelić
2. Bibliografija neinventiranih inkunabula u splitskim sjemeništima
3. Stara bratovština Presvetoga Tijela Kristova u Splitu